

ARKIIVI. OS. 99/12.7.2006

M

Kohteen Suomussalmi 68 Musta-aho tarkastus 24.5.2006

777010068

Aiemmat tutkimukset: Matti Huurre, inventointi 1960, nro 68

Aiemmat löydöt: KM 15064:1-6

Peruskartta 4512 04 KORVUA

p = 7250 962, i = 3577 595

Timo Siilanen on rakentamassa kesämökkiä Suomussalmen Korvuajärven rantaan. Tontin kiinteistötunnus on 77740800200011. Siilanen oli ehtinyt aloitella rakennustöitä, tilata saunatuvan ja hankkia rakennusmiehet ennen rakennusluvan saantia. Rakennuslupaa käsiteltäessä tuli esille, että tontilla sijaitsee Musta-aho niminen kivikautinen asuinpaikka. Tästä syystä Museovirasto pyysi minua tarkastamaan paikan. Soitin Siilaselle 22. Hänellä oli melko kiire, sillä varsinaisen rakentamisen piti alkaa 29.5.

Kävin paikalla 24.5. Tarkastusta häirtäsi huomattavasti koko päivän jatkunut kaatosade. Muistiinpanojen teko oli miltei mahdotonta ja valokuvauskin hyvin hankalaa.

Musta-ahon asuinpaikka sijaitsee Pyhäjoen sillasta 0,4 kilometriä koilliseen. Sieltä oli peltoa raivattaessa siitä löytyi reikäkivi. Matti Huurre inventoi paikan vuonna 1960. Hän löysi pellostä hioimen katkelman ja kvartsi-iskoksia sekä rantakivikosta kivikirveen, KM 15064:1-6..

Edellämainittu pelto on edelleen käytössä. Nyt se kasvoi nurmea, siitä ei pystynyt tekemään havaintoja. Pelto ei ylety rantaa asti, vaan välissä on noin 50 metriä leveästi metsää. Siilasen mökkitontti on tällä metsäkaistaleella. Se alkaa suunnilleen pellon puolivälin kohdalla ja jatkuu lounaaseen, peruskarttaankin merkittyyn, pellon reunaa rantaan kulkevaan ajouraan asti. Tontin koko on 51,5 x 81,2 metriä. Pellon ja rannan väli on kuusikkoa, aluskasvillisuutena on varpuja ja paksua sammalta. Maasto on muhkuraista varsinkin rannan lähellä. Paikka vaikutti vähän suoperäiseltä. Korvuajärven pintaa on laskettu ehkä vajaan metrin verran, vanha rantatörmä näkyy hyvin selvästi. Nykyisen vesirajan ja vanhan rantatörmän noin viisi metriä leveä väli on kasvillisuuden peitossa.

Tontin lounaisreunaa kulkevalle ajouralle oli ajettu soraa, joten siitä ei juuri havaintoja pystynyt tekemään. Rakennettavan saunatuvan kohdalla oli maa kuorittu ja se oli peitetty paksulla hiekkakerroksella. Saunan paikka on 15 metriä tontin lounaisreunasta ja saman verran nykyisestä vesirajasta, vanha rantatörmä on vajaan kymmenen metrin päässä tulevasta rakennuksesta. Kuorittu maa ja turpeet olivat paikan vieressä ja jonkin verran kuoritun alueen reunojakin oli näkyvissä. En havainnut niissä mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Saunasta rantaan oli kaivattu matala oja rantaan. Rantatörmästä, ojan leikkauksesta löysin yhden kvartsi-iskoksen. Saunan taakse kaakkoon menevästä ojassa en havainnut mitään löytöjä. Maaperä oli hienoa hiekkaa tai jopa miltei savea. Turvakerros oli rannan lähellä niin paksu, että en saanut siihen kaivettua koepistoja.

Varsinainen kesämökki Siilasella on suunnitteilla tontin itäosaan, 30 metrin päähän rannasta. Sen rakentaminen ei kuulemma ole ainakaan tämän kesän asia. Paikalta oli kuitenkin puusto kaadettu. Maa on siellä tasaisempaa, kuin rannan lähellä, turvakerroskin oli normaalin paksuinen. Tein sinne runsaasti koepistoja lapiolla. Löysin yhden kvartsi-iskoksen. Pellon reunan ja suunnitellun mökin paikan välille, suunnilleen tontin kaakkoisreunan keskivaiheille tekemästäni koepistosta löysin vielä yhden iskoksen. Maaperä oli samanlaista kuin alempanakin.

Kokonaisuudessaan paikka ei vaikuta sen enempiä kasvillisuutensa kuin maaperänsä puolesta mitenkään tyyppilliseltä kivikautiselta asuinpaikalta. Etukäteislöydöt ovat kuitenkin hyvät. Nyt

löysin kolme kvartsi-iskosta, niistä kaksi koepistoista. Määrä on pieni, mutta menetelmäkin hyvin sattumanvarainen. Vaikutelmaksi jäi, että tontilla ei ole asuinpaikkaa, jossa on yhtenäinen kulttuurikerros ja runsaasti löytöjä. Sen sijaan siellä saattaa olla yksittäisten kvartsi-iskoten lisäksi myös joitain keskittymiä, ehkä jonkun tulisijan ympärillä. Aiempien löytöjen perusteella siellä voi olla joku kiviesinekin.

Mielestäni saunatuvan rakentamista ei ole muinaisjäännöksen suojelun perusteella syytä estää. Suhtaudun myös hieman epäillen siihen, kannattako tontilla tehdä kaivausta myöhemmin rakennettavaksi tulevan varsinaisen kesämökin takia. Täysin perusteeton se ei kuitenkaan olisi.

Samalla matkalla kävin katsomassa muutkin Korvuajärven Suomussalmen puolella sijaitsevat muinaisjäännöskohteet. Kaatosade hankaloitti näitäkin käyntejä ja teki niistä hyvin pintapuolisia.

Tammelassa (66) pelto kasvoi nurmea, joten siitä ei voinut tehdä havaintoja.

Pyhäjoen suussa (67) kävin joen koillisrannalla. Sinne on rakennettu kesämökki ja siihen liittyviä ulkorakennuksia. Mökin takaa maata oli jostain syystä äskettäin kuorittu pienehköltä alalta. Turve ja sen mukana hiukan maata oli työnnetty kasaksi paikan viereen. Tuossa kasassa havaitsin yhden kvartsi-iskoksen. Muuten en havainnut mitään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Sääskenniemessä (241) ja Kotilahdessa (242) ranta ja rantatörmä olivat niin umpeenkasvaneet, että niistä ei voinut tehdä mitään havaintoja. Molemmat kohteet kasvoivat vähän suoperäistä metsää

Ahoniemessä (243) pelto oli nurmella ja ranta ja rantatörmä olivat kasvaneet umpeen, joten sielläkään ei pystynyt tekemään mitään havaintoja.

Kajaanissa 26.5.2006

Esa Suominen